

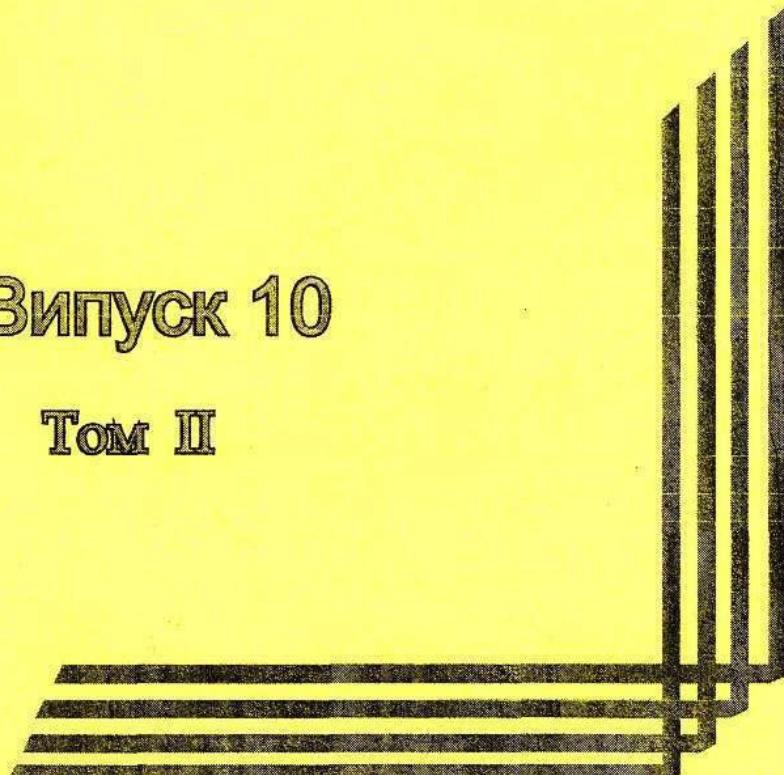

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

Альманах наукового товариства "Афіна"
кафедри культурології

Випуск 10

Том II

ББК 71.0

А 43

УДК 008:168.522

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ: Альманах наукового товариства „Афіна” кафедри культурології: У 2-х т. – Вип. 10 / За ред. проф. В.Г. Виткалова. – Рівне: РДГУ, 2010. – Т. 2. – 233 с.

Головний редактор:

Виткалов В.Г. - кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології РДГУ (голова редколегії)

Редакційна колегія:

Афанасьєв Ю.Л. - доктор філософських наук, професор НАККоМ (Київ)

Баканурський А.Г. - доктор мистецтвознавства, професор Одеського національного політехнічного університету

Воробйов А.М. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ

Дем'янчук О.Н. - доктор педагогічних наук, професор Луцького інституту розвитку людини „Україна”

Жилюк С.І. - доктор історичних наук, професор РДГУ

Коваль Г.П. - доктор педагогічних наук, професор РДГУ

Кралюк П.М. - доктор філософських наук, професор НУ „Острозька академія”

Круль П.Ф. - доктор мистецтвознавства, професор Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника

Кушнаренко Н.М. - доктор педагогічних наук, професор ХДАК

Поніманська Т.І. - кандидат педагогічних наук, професор РДГУ

Постоловський Р.М. - кандидат історичних наук, професор РДГУ

Стоколос Н.Г. - доктор історичних наук, професор РДГУ

Троян С.С. - доктор історичних наук, професор РДГУ

Черніговець Т.І. - кандидат педагогічних наук, доцент РДГУ

Швецова-Водка Г.М. - доктор історичних наук, професор РДГУ

Яремко-Супрун Н.О. - доктор мистецтвознавства, професор РДГУ

Рецензенти:

Арцишевський Р.А. - доктор філософських наук, професор Волинського національного університету ім. Лесі Українки

Брилін Б.А. - доктор педагогічних наук, професор Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського

Науковий редактор і упорядник – проф. Виткалов В.Г.

ISBN 978-966-8424-77-9

Редакція не завжди поділяє точку зору автора. За точність наведених цитат, імен, прізвищ, дат відповідальність несе автори.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 26.11.2010 р.)

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації, серія КВ № 15561-4033 Р.
Зареєстровано Міністерством юстиції України, наказ № 1489/5 від 18.08.2009 р.*

УДК 7(477)

Звінчук А.Л. – викл. Дубенського коледжу
культури і мистецтв РДГУ**ДМИТРО ГОРДІЦА – ТВОРЕЦЬ НОВОГО УКРАЇНСЬКОГО
САКРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА**

В історії світової культури сакральне мистецтво посідає особливе місце. Оскільки доба атеїзму витіснила іконопис, знівелювавши його значимість, то у роки радянської влади розвиток сакрального мистецтва практично припинився і традицію, що сягала давніх віків, було перервано. Як наслідок, у сучасному малярстві спостерігаємо одноманітне наслідування іконописних прийомів та вторинні переспіви візантійських або латинських взірців іконографії. Тож проблема вичення і відродження вітчизняного іконопису й надалі залишається актуальною.

Так, умови виникнення, особливості розвитку та періодизацію історії українського іконопису досліджує Д.Степовик [3]. Автор подає характерні риси української ікони від початку її створення і до ХХ століття, приділяє значну увагу сучасному стану сакрального мистецтва та його представникам. У його працях є чимало відомостей про представників й нового українського малярства.

Художні проблеми ХХІ століття, зокрема шляхи розвитку сакрального мистецтва, особливості розвитку пам'яток монументального малярства нової доби висвітлені у роботах П.Павлика [2]. Б.Тимків [4] аналізує сакральну дереворізьбу та ікономалярство у творчості сучасних мистців.

Нині особливо актуальною і водночас складною постає проблема творення нового українського мистецтва на ґрунті національної культури. Проте проблематика сучасного сакрального мистецтва і його представників є недостатньо дослідженою. Саме тому, *метою розвідки є* творчість представника сучасної сакральної культури – Д.Гордіци, який у своїй творчості зумів поєднати новаторство із традиціями українського ікономалярства.

Народився він 26.10.1981 р. на Буковині. Дитинство промайнуло на Івано-Франківщині. У 2000 р. закінчив Косівський коледж прикладного та декоративного мистецтва ім. В.Касіяна (відділ «Художнє дерево»). Навчався у Львівській національній академії мистецтв (ф-т «Образотворче мистецтво та реставрація», кафедра «Сакральне мистецтво»). Ще під час навчання у ЛНАМ сформувався як художник. Пізнати суть іконопису йому вдалося завдяки дослідженню та вивченням світової та української християнських культур. Образотворення художника передусім опирається на українську іконописну традицію та інтерпретацію її через особисту молитву, в той час коли форму вираження йому диктує стиль сучасної епохи. Чітка декоративна стилізація, притаманна творчості Гордіци, та монументальність образу навіть у невеликих станкових роботах є своєрідним діалогом митця з українським ренесансним іконописом XVI ст. та творчістю українських художників 60-х рр. ХХ ст., які розвивали декоративні площинні форми, традиційні для українського народного малярства [6]. Пройшовши школу Миколи Кристопчука – Народного художника України, професора ЛНАМ, у якого здобував професійні навички, утверджився як майстер українського декоративного малярства.

Творчий доробок художника номінально поділений на дві гілки – станкову і монументальну. В монументальних розписах Гордіци знаходимо поєднання двох світів, один – потойбічний, вічний спокій, інший – хаотичний, мученицький, гріховний світ пошуків Бога; видимий світ не відокремлений від невидимого, святому відводиться роль посередника між земним світом людей і потойбічним. На противагу монументальним розписам, у яких дотриманий символізм зображення, обумовлений жорсткими рамками канону, в станкових творах присутній вільний пошук із домінуючим суб'єктивним началом і модерновими

віяннями. Його твори поєднають світський твір мистецтва з притаманними ознаками храмової монументальності та ікону.

Щодо виражальних засобів, які використовує митець, то вони лаконічні, стримані. Витвір набуває довершеної художньої форми завдяки провідній ролі ліній, силуетів, ритмів композиційного ладу, гармонії і символік колориту. Акцентує лики та використовує чисті прозорі барви.

Глибокий зміст, технічне бездоганне виконання та висока духовна дія є характерними рисами у портретному образі, створеному Гордіцею. Художник став посередником між «образом святості» і християнином, де кожного разу проводиться нова дислокація різноманітних символічних елементів, екстравертних до глядача. Мова його ікон складна – вона є образом і словом на тлі єдності почуттів, міркувань та інтуїції. Декоративізм молодого майстра не формалістичний. Першопочатковим завжди є духовне начало, тому у його іконах форма не стоїть над змістом. Прагне перш за все, створити ікону, перед якою треба думати.

Д.Гордіца створив суб’єктивну красу – свій кадровано-інтерпретований духовний світ, в якому матеріальне стає символом не матеріального, плоть – символом духу, тому його твори розраховані на тривале споглядання сприйняття та сильну психологічну дію на глядача [8].

У своїх роботах намагається примирити різні стилі та форми, поєднати традиційність та інновації, саме тому Дмитро Гордіца впроваджує свої новаторські малярські прийоми. Наслідуючи наставника Миколу Стороженка, витримує випробувану віками технологію старих майстрів – не лише використовує натуральні левкаси, яєчну темперу, олійно-жовткову темперу, енкаустику, а й вивчає на практиці сучасні досягнення в монументальному малярстві – технологію акрилових розписів [6].

Пензлю молодого митця належать розписи храму Святого великомученика та цілителя Пантелеймона у Києві, фреска плафону каплиці св. Луки «Христос Пантократор», твори «Пієта», «Той, що є» та багато ін. Неодноразово презентував роботи як в Україні, так і за її межами, зокрема виставці української ікони, присвяченої 100-річчю від Дня народження мистецтвознавця П.Жолтовського (2004 р), «Українська ікона» (2005 р.) у Дрогобичі (Львівська обл.), виставці іконопису «Наша душа-ікона» (2005 р.), української ікони і української писанки «Український Великдень» (2006 р.), Мюнхен (Німеччина), брав участь у проекті всеукраїнського симпозіуму «Українське сакральне мистецтво кінця ХХ – початку ХXI століття» (2008 р., Київ) та багатьох ін. Гордіца є ікономалярем майстерні «Зографос», куратором багатьох проектів, пов’язаних із сучасним сакральним мистецтвом.

Таким чином, ікони Дмитра Гордіци можна назвати сучасним українським сакральним мистецтвом, тому що творчість художника-іконописця – це поєднання старого та нового, традицій та інновацій. Для його ікон характерні ознаки національного іконопису, а саме акцентуюча читабельність лиця та легкість і прозорість нанесення кольорів, притаманна українській народній іконі стилізація фігур із монументально великими головами і руками. Внесок Д.Гордіци у розвиток сучасної сакральної культури є вагомим, про свідчить його творчий доробок та громадська діяльність.

Джерельні приписи

1. **Кvasюк Л.** Іконостас як образне вираження літургійного життя церкви / Л.Кvasюк // Пам'ятки сакрального мистецтва. – 1999. – № 4. – С. 30-32.
2. **Павлик Т.** Українське сакральне мистецтво / Т.Павлик // Народна творчість та етнографія. – 2000. – № 2-3. – С. 52-56.
3. **Степовик Д.** Історія української ікони Х-ХХ ст. – 2 вид., стер. / Д.Степовик. – К.: Либідь, 2004.
4. **Тимків Б.** Сакральна дереворізьба та ікономалярство у творчості сучасних мистців / Б.Тимків // Образотворче мистецтво. – 2008. – № 3. – С. 89-92.

-
- 5. <http://kreschatic.kiev.ua/ua>.
  - 6. <http://www.shtuga.com.ua>.
  - 7. <http://www.moemisto.com.ua>.
  - 8. <http://zografos.org.ua/index.html>.

Резюме

Розглядається творчість Д.Гордіци, – представника сучасного українського іконопису.

Ключові слова: сучасне сакральне мистецтво, іконопис, Дмитро Гордіца.

Summary

The article tell about young artist Dmitriy Gorditsa, representative of modern Ukrainian iconografy, his creative achievement of new sacred art.

Key words: modern sacral art, icon-painting, Dmytro Gorditsa.

ЗМІСТ II ТОМУ

Розділ III.

Професійна діяльність як культурний феномен 3

Андронова І.Ф. Катарсичний вплив мистецького твору як переживання душевної гармонії 3

Коваль М.О. Формування системи давньоукраїнського професійного вокального виконавства 7

Лаврук Н.К. Українські листівки етнографічного спрямування як джерело вивчення української народної культури першої чверті ХХ століття 11

Свірідовська Л.М. Синхронність розгортання різномірних мистецьких процесів української фортепіанної музики кінця XIX – початку ХХ ст. на тлі європейського модернізму 14

Цюлюпа Н.Л. Становлення та розвиток національного фортепіанного виконавства (XVIII–XX ст.) 17

Филипчук М.С. Становлення та розвиток естрадно-оркестрового виконавства в історичній ретроспективі 21

Тарчинська Ю.Г. Новітнє і традиційне у сонориці прокоф'євського піанізму 24

Кречко Н.М. Етичні, естетичні та мистецькі погляди М.Кречка як засада трансформації хорової культури 70-80-х років 29

Драгомирецька О. Принципи індивідуального композиторського стилю Анатолія Авдієвського 34

Негода Н.В. Сучасне мистецтво в умовах глобальної комунікації 38

Мозгова О.М. Сучасні напрями розвитку українського пісенного естрадного мистецтва 40

Сташук О.А. Вітчизняне мистецтво у транскордонному співробітництві 45

Ковалік П.А. Особливості використання сучасної української музики у фаховій підготовці диригента-хормейстера 49

Сметана О. Фонаційні резерви естрадного виконавця 52

Дука П.П. Традиції вокального мистецтва та його становлення в Україні 56

Горіна Л.І., Мельничук С.Ф. Становлення домової школи на Рівненщині 59

Пономаренко М.І., Корчага В.Г. Баян і баяністи Рівненщини 62

Буцяк В.І., Турко Н.Є. Проблемні питання технічного розвитку студентів із дисципліни «Загальне фортепіано» 70

Сахарчук Р. Оркестрова і хорова фактура: особливості перекладення 74

Ужинський М.Ю. Театрально-видовищна звукорежисура 77

Берлач О.П. Джерельна база дослідження фортифікаційного мистецтва Волині 81

Розділ IV.

Теоретико-методологічні основи збереження народних традицій 85

Школьна Т. Обрядовість українського цехового музиканта XVI-XVIII ст. 85

Крусь О.П. Пісенний фольклор Волинського Полісся (за матеріалами історико-етнографічних досліджень XIX-XX століть) 89

Ясінський М.М. Етнічно-релігійні клуби Галичини кінця XIX – початку ХХ ст. 93

Злобін Ю.В. «Сорочинський ярмарок» М.Гоголя як художнє відображення універсальної моделі українського ярмарку 98

Панасюк І.Ю. Особливості весільної обрядовості Острожчини

(за польовими матеріалами, зібраними в с. Українка

Острозького району Рівненської області) 102

Самохвалова А. Хореографія весільного обряду Рівненського Полісся ..... 107**Мерлянова О.А.** Жіночі танці як елемент сімейної обрядовості ..... 111**Купцова-Величко М.Ф.** Корифеї кобзарського мистецтва ..... 115**Мельничук С.Ф.** Цимбали на Волині ..... 120**Павлюк І.** Роль народних самодіяльних колективів у збереженні української пісні ..... 123**Розділ V.****Художня практика України в історичній ретроспективі** ..... 127**Грантовська О.А.** Традиції наукового осмислення естетики античного одягу ..... 127**Величко О.Б.** Навчально-методична праця Леопольда Моцарта

«Versuche grundlische Violinschule» – Auspurg: gedruck bei Johan Jacob Lotter,

1756 крізь призму просвітницького руху 130

Рабчук І.О. Експресіоністичні мотиви у творчості «бойчукістів» ..... 135**Гекель А.В.** Вплив творчості Т.Шевченка на розвиток українського

танцювального мистецтва 138

Крижановська Т.І. Специфіка використання духовних творів в курсі

«Історія української музики» 141

Давидовський К.Ю. Мистецькі проекти – Міжнародний фестиваль

«Київські літні музичні вечори» та «Міжнародна літня музична академія» –

у культурно-мистецькому середовищі Києва 2000-2010 рр. 144

Давидчук С. Культурологічні заходи в україно-ізраїльських відносинах ..... 148**Волошина Л.** Взаємозв'язок музики і танцю в історичній ретроспективі ..... 154**Вознюк Л.П.** Поліхудожній, естетичний потенціал дзвонарського мистецтва

в системі підготовки майбутнього вчителя музики 157

Легка І.П. Художній образ як першооснова хореографічного твору ..... 160**Аксюнова І.Ю.** Лексичні особливості хореографічної культури Поліського краю ..... 164**Гордеєва О.Ю.** Дитячий хореографічний колектив та його роль

у фізичному розвитку дитини 167

Стеблецький В. Роль молодіжних субкультур в особистільному становленні

молодого українця 169

Бігус О.О. Сучасна фестивальна народна творчість у Прикарпатті ..... 173**Розділ VI.****Регіональний культурний потенціал України** ..... 178**Василенко В.** Історія Поділля у повісті М.Старицького «Облога Буші» ..... 178**Бачинська Т.В.** Аматорське мистецтво Рівненщини: сучасний стан, перспективи ..... 182**Талах І.І.** Мистецьке життя Дубенщини ..... 185**Голова Л.** Культурно-мистецький потенціал Дубенщини ..... 189**Мельничук С.Ф.** Фестивалі Рівненщини як фактор розвитку професійного

і самодіяльного мистецтва: з історії проведення 193

Звінчук А.Л. Дмитро Гордіца – творець нового українського

сакрального мистецтва 197

Левчук І. Рівненська Спілка художників України в культуротворчому житті регіону 199

Трофимчук В.О. Молодіжне відділення у Рівненській організації	
Національної спілки письменників України: здобутки, тенденції, перспективи	201
Головко Ю. Ікона Острожчини: сучасні імпресії	204
Кушинарьова Т.А. Вплив архітектури на духовно-естетичний світогляд	
академічної молоді	206
Лавренчук В.М. Сакральна Вінниччина. Храми і монастири	209
Башілова Ю. Православні ікони в колекції Вінницького обласного	
краєзнавчого музею	212
Панасюк О.С. Видозміни загальноєвропейської художньої течії імпресіонізму	
в національному мистецтві України	215
Гавловська К.М. Сакральне мистецтво української діаспори кінця XIX-XX століть	218
Смоляр О.В. Парк Софіївка – зразок ландшафтного дизайну України	222
Шевченко Н.О. Специфіка організації спелеомаршрутів на території	
Кримського півострова	226